

DATOS IDENTIFICATIVOS

Saúde, dependencia e vulnerabilidade

Materia	Saúde, dependencia e vulnerabilidade			
Código	O05G220V01405			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Martínez Rodríguez, María			
Profesorado	Martínez Rodríguez, María Vázquez Vázquez, Miguel Ángel			
Correo-e	subsuelo75@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	Esta materia é clave dentro da titulación e servirá para fundamentar os coñecementos en torno á saúde, a dependencia e a vulnerabilidade do individuo.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
A2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
A3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
A7	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
A8	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a esixencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
A9	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
A10	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
A11	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
A13	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)
A14	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
A15	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
A19	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir

A21	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
A29	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
A30	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Capacidade reflexiva
B6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
B8	Capacidade de xestión da información
B9	Resolución de problemas
B12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
B14	Habilidades nas relacións interpersoais
B15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
B17	Compromiso ético
B19	Adaptación a novas situacións
B23	Motivación pola calidade
B24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1.-Coñecer e comprender os conceptos de saúde e enfermidade e os seus factores determinantes.	A1 A3 A8	B1 B3 B6 B8 B17
2.-Coñecer e comprender a situación social das persoas sobre o binomio saúde-enfermidade, con especial referencia ao sistema de xénero, desigualdade social, cultura e ciclo vital.	A1 A3 A7 A13 A21	B1 B3 B8 B14 B15 B24
3.-Identificar e valorar as necesidades sociais vinculadas aos problemas de saúde e o seu repercusión na vida das persoas afectadas e comunidades afectadas e as estratexias de atención e apoio pertinentes a cada situación.	A1 A2 A3 A7 A11 A15 A19	B1 B2 B8 B9 B14 B19 B23
4.-Recoñecer as características dos problemas de saúde que dan lugar a necesidades de atención e apoio sociais, con especial referencia ás minusvalideces, á dependencia, aos problemas de saúde mental e ás adiccións.	A1 A3 A9 A10 A14 A21 A29 A30	B1 B2 B3 B8 B9 B12 B14 B15

Contidos

Tema	
1. Concepto e determinantes da saúde.	Non hai
2. Relacións entre saúde e a situación social das persoas, xénero, cultura status social e o ciclo vital.	Non hai
3. Necesidades sociais vinculadas aos problemas de saúde e a súa repercusión na vida das persoas afectadas, e as estratexias de atención e apoio pertinentes en cada situación.	Non hai
4. Características dos problemas de saúde que dan lugar a necesidades de atención e apoio sociais: minusvalideces, situacións de dependencia, saúde mental e adiccións.	Non hai

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Sesión maxistral	21	21	42
Outros	8	25	33
Seminarios	15	40	55
Probos de tipo test	3	12	15
Outras	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Presentación da materia: como desenvolveremos a materia ao longo do curso.
Sesión maxistral	Exposición xeral por parte do profesorado dos contidos da materia.
Outros	Titorías en grupo para o afondamento das tarefas do seminario. Supervisión de exercicios, casos, debates, uso de materias de apoio audiovisuais.
Seminarios	Empregaránse como complemento das sesións maxistras. Consistirán en lectura previa de textos e documentos para ser debatidos e expostos nas sesións. Así como análise e resolución de exercicios/traballo práctico que garanticen a integración teórico-práctica da asignatura. Si se considera oportuno para o desenvolvemento dalgunha cuestión concreta traerense expertos a aula.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	A atención personalizada será de tres tipos: 1.-Na aula, durante as sesións dos seminarios para complementar a comprensión das clases maxistras e o traballo tutelado. 2.-No despacho do profesor, no horario de titorías. Dirixidas a calquera cuestión da materia, así como para dúbidas relacionadas coas sesións maxistras e as actividades do seminario. 3.-A través do correo electrónico, sempre e cando a consulta o permita. 4.-O profesorado da materia poderá indicar o alumnado sesións mínimas de titorización, si así o consideran e será debidamente informado.
Seminarios	A atención personalizada será de tres tipos: 1.-Na aula, durante as sesións dos seminarios para complementar a comprensión das clases maxistras e o traballo tutelado. 2.-No despacho do profesor, no horario de titorías. Dirixidas a calquera cuestión da materia, así como para dúbidas relacionadas coas sesións maxistras e as actividades do seminario. 3.-A través do correo electrónico, sempre e cando a consulta o permita. 4.-O profesorado da materia poderá indicar o alumnado sesións mínimas de titorización, si así o consideran e será debidamente informado.
Outros	A atención personalizada será de tres tipos: 1.-Na aula, durante as sesións dos seminarios para complementar a comprensión das clases maxistras e o traballo tutelado. 2.-No despacho do profesor, no horario de titorías. Dirixidas a calquera cuestión da materia, así como para dúbidas relacionadas coas sesións maxistras e as actividades do seminario. 3.-A través do correo electrónico, sempre e cando a consulta o permita. 4.-O profesorado da materia poderá indicar o alumnado sesións mínimas de titorización, si así o consideran e será debidamente informado.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Outros	Avaliarase o cumprimento das tarefas encomendadas, en tempo e forma, para os grupos pequenos	10
Seminarios	O alumnado para garantir o desenvolvemento da materia deberá traer realizadas as tarefas encomendadas para cada sesión do seminario (esquema das lecturas e/ou resolución de exercicios así como a súa exposición cando lles corresponda). Só poderá ser avaliado positivamente neste apartado si cumpre coas tarefas solicitadas de forma correcta (en tempo e forma).	10
Probos de tipo test	Examen tipo test de resposta única.	60
Outras	Examen práctico en relación os contidos dos seminarios	20

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para poder superar a materia deberán aprobarse previamente e de forma independente cada unha das probas previstas no apartado de avaliación. En todo caso, o alumnado non poderá ser avaliado se non presenta en tempo e forma en tarefas encomendadas para os seminarios e grupos pequenos

Advírtese o alumnado que non se gardará ningunha nota para o curso seguinte, este aspecto rixe tanto para o alumnado asistencial como non asistencial.

SISTEMAS DE AVALIACIÓN

1.-ALUMNADO ASISTENCIAL: será considerado como tal aquel que teña unha asistencia mínima do 80% ás sesións maxistras, un 80% aos seminarios e un 80% aos grupos pequenos. En caso de non cumprir con este requisito serán avaliados como alumnado non asistencial. As modalidades así como a puntuación é a que está establecida nas metodoloxías de avaliación.

Lembrar que só se poderá aprobar a materia, cando se obteña un aprobado en cada unha das metodoloxías de forma independente.

2.-ALUMNADO NON ASISTENCIAL: aquel alumnado que non cumpra os requisitos mínimos de asistencia ás clases (sesións maxistras, seminarios e grupos pequenos).

Este alumnado será avaliado nunha proba final gobar e única que consistirá en (cada unha das partes deberá estar aprobada por independente para poder superar a asignatura):

a.-Examen final na convocatoria oficial tipo test (igual formato e sistema de corrección que para os asistentes). Este examen versará sobre os contidos teóricos das sesións maxistras e seminarios. Puntuará un 60 %

b.-Examen práctico en relación os exercicios/tarefas desenvolvidas nos seminarios. Puntuará un 20%

c.-Pregunta curta que avaliará o traballo de seguimento desenvolvido polo alumnado asistencial no grupo medio e pequeno. Puntuará un 20%

SEGUNDA CONVOCATORIA

Na convocatoria de xullo serán avaliadas só aquelas probas e competencias que non se superaran na convocatoria anterior.

As datas de exame pódense consultar to Taboleiro de anuncios da Facultade de Ciencias de Educación ou na páxina Web da Facultade no seguinte enlace: <http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

Bibliografía. Fontes de información

Arechederra, J.,J.; Ayuso, P.P.; Choza; J. y Vicente, J., **Bioética, Psiquiatría y Derechos Humanos**, International Marketing and Communications S.A.,

Arechederra Aranzadi, J.J., **Fundamentos éticos y legales de la personalidad en Psiquiatría**, Editorial: International marketing & communications, S.A.,

Asociación Estodounidense de Psiquiatría, **Manual diagnostico y estadístico de los trastornos mentales. DSM-IV-TR**, Masson S.A,

Barton, L. (Comp.), **Superar las barreras de la discapacidad : 18 años de Disability and society**, Madrid: Morata,

Cabrera Forneiro, J. y Fuertes Rocañin, J. C., **La Enfermedad Mental ante la Ley. Manual de psiquiatría forense.**, Editorial Libro del Año S.L,

Cabrera Forneiro, J. y Fuertes Rocañin, J. C., **Psiquiatría y Derecho dos ciencias obligadas a entenderse. Manual de PsiquiatríaForense**, Cauce Editorial,

Lorenzo, R., **Discapacidad, sistemas de protección y trabajo social**, Madrid : Alianza,

Méjica García, J. y Bobes García, J., **Autonomía Personal y Situaciones de Dependencia. La ley de Dependencia para Profesionales Sanitarios**, Editorial Just in Time S.L,

Otero Pérez, F. J. (Coordinador del Comité Científico); Medrano Albéniz, J. (Comité Científico), **Aspectos Legales en Psiquiatría**, Drug Farma S.L.,

Otero Pérez, F. J. (Coordinador del Comité Científico); Medrano Albéniz, J. (Comité Científico), **Aspectos Legales en Psiquiatría Vol 2.**, Drug Farma S.L,

Stuckler, D., **Por qué la austeridad mata : el coste humano de las políticas de recorte**, Madrid : Taurus, D.L,

Wilkinson, R. G., **Desigualdad : un análisis de la (in)felicidad colectiva**, Madrid : Turner,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Estrutura social/O05G220V01501

Ética e traballo social/O05G220V01502

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Habilidades sociais e de comunicación do traballo social/O05G220V01402

Política social/O05G220V01404

Servizos sociais especializados II/O05G220V01406

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural/O05G220V01101

Fundamentos dos servizos sociais/O05G220V01104

Introdución ao traballo social/O05G220V01105

Servizos sociais especializados I/O05G220V01304

Outros comentarios

1.-Traballar e estudar de xeito continuado mellora notablemente a superación da materia, xa que é unha materia que require asentar de forma continúa os contidos. 2.-Levar o día as actividades planificadas para cada seminario e grupo pequeno. 3.-Plantexar todas as dúbidas sobre calquer aspecto da materia ao profesorado, tanto na aula como nas titorías de despacho (para outros aspectos relacionados coa materia ou para afondar en dúbidas que por cuestión de tempo non sexa posible facelo na aula)
